

Sygn. akt II Kp 429/16

PR 2 Ds. 618.2016

POSTANOWIENIE

Dnia 08 marca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Otwocku Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Konrad Bronowski

Protokolant: Ewelina Mucha

po rozpoznaniu w dniu 08 marca 2017 roku na posiedzeniu

zażalenia pokrzywdzonego D. B. na postanowienie o umorzeniu śledztwa w sprawie Prokuratury Rejonowej w Otwocku o sygnaturze akt PR 2 Ds. 618.2016

na podstawie art. 329 § 1 k.p.k., art. 436 k.p.k., art. 437 § 1 k.p.k., art. 465 § 1 i 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

zażalenie uwzględnić i uchylić zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

W dniu 26 października 2016 roku prokurator Prokuratury Rejonowej w Otwocku zatwierdził postanowienie o umorzeniu śledztwa w sprawie dokonanego w bliżej nieustalonym czasie do dnia 27 września 2016 roku w W., powiatu (...) zanieczyszczenia powietrza w takiej postaci, że może to zagrażać życiu lub zdrowiu człowieka i spowodować istotne obniżenie jakości powietrza oraz zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, popełnionego w związku z eksploatacją instalacji działającej w (...) zakładu P. P.H.U (...), w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest zezwolenie tj. o czyn z art. 182 § 3 k.k. – wobec braku znamion czynu zabronionego – na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 2 k.p.k.

W uzasadnieniu postanowienia o umorzenia śledztwa powołując się na ustalenia Inspekcji Ochrony Środowiska wskazano, że przeprowadzone czynności ujawniły, że dochodziło do powstawania uciążliwości odorowych w związku z prowadzeniem działalności PPHU (...), natomiast nie doszło do zanieczyszczenia powietrza, natomiast same uciążliwości zapachowe nie stanowią zanieczyszczenia powietrza. Jak wynika z akt postępowania przygotowawczego, decyzja ta została podjęta po analizie dokumentacji z kontroli prowadzonych przez inspekcję ochrony środowiska.

Na powyższe postanowienie w ustawowym terminie zażalenie złożył pokrzywdzony D. B. wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia, przedstawiając w uzasadnieniu zażalenia okoliczności świadczące jego zdaniem o możliwości popełnieniu przestępstwa przez prowadzącego zakład (...).

Do zażalenia nie przychylił się Prokurator Rejonowy w Otwocku, wniósł o jego nie uwzględnienie i utrzymanie w mocy zaskarżonego postanowienia, przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w Otwocku wraz z zażaleniem.

Sąd zważył co następuje.

W wyniku przeprowadzonej analizy zgromadzonego materiału dowodowego Sąd doszedł do przekonania, iż decyzja podjęta przez Prokuratora była przedwczesna i nie zostały wyjaśnione wszystkie istotne dla oceny prawno karnej zdarzenia okoliczności.

Zgodnie z art. 182 § 3 k.k. odpowiedzialności karnej podlega, kto zanieczyszcza wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, jeżeli czyn ten został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie.

Zgodnie z art. 183 § 1 k.k. kto wbrew przepisom składa, usuwa, przetwarza, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach,

Zgodnie z art. 183 § 3 k.k. odpowiedzialności karnej podlega, kto wbrew obowiązkowi dopuszcza do popełnienia czynu określonego w art. 183 § 1 k.k.

Przedmiotem ochrony czynu określonego w art. 182 k.k. jest bezpieczeństwo ekologiczne środowiska w aspekcie wolności od szkodliwych dla niego zanieczyszczeń i skażeń. Dalszym przedmiotem ochrony jest życie i zdrowie ludzi oraz świat roślinny i zwierzęcy zagrożony zanieczyszczeniami wody, powietrza lub powierzchni ziemi. Za bezpośredni przedmiot ochrony można w tej sytuacji uznać stan czystości wody, powietrza i powierzchni ziemi (W. Radecki, [w:] Wąsek, Zawłocki, Kodeks karny, t. I, 2010, s. 369).

Przez pojęcie "woda" należy rozumieć wody morskie, w tym morskie wody wewnętrzne i morze terytorialne; wody śródlądowe; wody podziemne; wody powierzchniowe; a nadto wody płynące i stojące. Wody podlegają różnym kwalifikacjom ze względu na kryterium geograficzne, własnościowe i potrzeby gospodarowania wodami. Pojęcie "powietrze" zostało zdefiniowane w art. 3 pkt 26 ustawy prawo ochrony środowiska jako powietrze znajdujące się w troposferze, z wyłączeniem wnętrza budynków i miejsc pracy. Przez "ziemię" doktryna pragnie rozumieć nie tylko jej powierzchnię, lecz także wnętrze.

Kodeks karny nie definiuje wprost pojęcia "zanieczyszczenia", natomiast w myśl art. 3 pkt 49 prawo ochrony środowiska, "zanieczyszczenie" to szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska emisja, która może spowodować szkodę w dobrach materialnych, pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska. Z punktu widzenia źródła emisji wyodrębnia się zanieczyszczenia punktowe, liniowe lub rozproszone (powierzchniowe). Źródła zanieczyszczeń mogą mieć charakter naturalny, np. wybuchy wulkanów, bądź antropogeniczny, czyli związany z działalnością człowieka.

Przez "emisję" należy zrozumieć wprowadzenie bezpośrednio lub pośrednio w wyniku działalności człowieka do powietrza, wody, gleby lub ziemi substancji bądź energii takich jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne (art. 3 pkt 4 prawo ochrony środowiska). W myśl treści art. 182 KK, zanieczyszczenie może nastąpić substancją albo promieniowaniem jonizującym. Przez pojęcie "substancja", w myśl art. 3 pkt 36 prawo ochrony środowiska, należy rozumieć pierwiastki chemiczne, lub ich związki, mieszaniny lub roztwory występujące w środowisku lub powstałe w wyniku działalności człowieka. Wymogiem karalności sprawcy, który dopuścił się zanieczyszczenia wody, powietrza lub powierzchni ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym jest to, aby ilość lub postać skażenia mogła zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach. Istotne są więc obiektywne rozmiary niebezpieczeństwa, które powstały w wyniku zanieczyszczenia, a nie przekroczenie obowiązujących norm dotyczących dopuszczalnej wielkości szkodliwych dla środowiska emisji. Niemniej zauważyć należy, iż prawo ochrony środowiska wprowadza standard jakości środowiska oraz standard emisyjny. W myśl art. 3 pkt 34 prawo ochrony środowiska przez "standard jakości" należy rozumieć poziomy dopuszczalne substancji lub energii, które muszą być osiągnięte w określonym czasie przez środowisko jako całość lub jego poszczególne elementy przyrodnicze.

Sprawcą postaci kwalifikowanej czynu z art. 182 § 3 KK może być osoba pracująca przy eksploatacji instalacji działającej w ramach jakiegokolwiek zakładu produkcyjnego, usługowego, handlowego, korzystającego ze środowiska

za stosownym pozwoleniem. Pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii wydaje w drodze decyzji organ ochrony środowiska (art. 183 ust. 1 prawo ochrony środowiska). Może on udzielić pozwolenia zintegrowanego, pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza, wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi oraz pozwolenia na wytwarzanie odpadów (art. 181 ust. 1 prawo ochrony środowiska). Wszelka eksploatacja instalacji, powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, wytwarzanie odpadów jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia, jeżeli jest ono wymagane (art. 180 prawo ochrony środowiska).

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w tym zeznań przesłuchanych w sprawie świadków z PPHU (...) w W. wydobywa się odór, który jest uciążliwy dla mieszkańców pobliskich miejscowości. W związku z licznymi zgłoszeniami mieszkańców w PPHU (...) została przeprowadzona kontrola przez (...) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. W czasie kontroli inspektorzy przeprowadzili kontrolę uciążliwości odorowych. W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia wskazano, że w chwili obecnej nie wypracowano norm dotyczących rodzaju i intensywności zapachów wydobywających się do atmosfery, których stwierdzenie miałyby wypełniać znamiona czynu z art. 182 § 3 k.k.

Sąd miał na względzie, że w zakresie ustaleń stanu faktycznego w sprawie organ prowadzący postępowanie oparł się na ustaleniach dokonanych w sprawie w postępowaniach administracyjnych dokonanych przez inspekcję ochrony środowiska. W ocenie Sądu krytyczna analiza dołączonych materiałów postępowań prowadzonych przez inspekcję ochrony środowiska powinna skutkować potrzebą podjęcia dalszych czynności dowodowych, mających na celu ustalenie zaistnienia czynu z art. 182 § 3 k.k. czy też, ze względu na rodzaj prowadzonej działalności i okoliczności ustalane w postępowaniu administracyjnym z art. 183 § 3 w zw. z art. 183 § 1 k.k.

Przede wszystkim należało stwierdzić, że wprost z materiałów inspekcji ochrony środowiska wynikało (zarówno zgromadzonych w postępowaniu przygotowawczym jak i dołączonych na posiedzeniu przez skarżącego), że stwierdzono różnorakie nieprawidłowości w zakresie gospodarowania odpadami wiążące się z prowadzeniem działalności niezgodnie z warunkami określającymi zasady prowadzenia działalności przez firmę (...) w wydanych decyzjach administracyjnych, a nieprawidłowości te wskazano jako potencjalną przyczynę uciążliwości odorowej prowadzonej działalności. Informacje te powinny skłonić organ prowadzący postępowanie do podjęcia dalszych czynności dowodowych, nie tylko w kierunku czynu z art. 182 § 3 k.k. ale i w kierunku czynu z art. 183 § 3 w zw. z § 1 k.k. Z posiadanych materiałów postępowań administracyjnych wynikało, że ustalono, że działalność firmy (...) była prowadzona niezgodnie z posiadanymi decyzjami administracyjnymi określającymi warunki jej prowadzenia. W ocenie Sądu była to istotna wskazówka, że należy przeprowadzić dalsze czynności w celu ustalenia, czy okoliczność ta powodowała obrót odpadami w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach.

Z tych względów należało uznać, że decyzja o umorzeniu postępowania była przedwczesna, oparta na niepełnym materiale dowodowym, którego uzyskanie jest możliwe, a od ustaleń przeprowadzonych na tej podstawie zależy decyzja co do toku postępowania.

W ocenie Sądu przeprowadzając ponownie postępowanie, należy uzyskać pełną dokumentację z toczących się odnośnie przedmiotu sprawy postępowań administracyjnych, po jej uzyskaniu przeanalizować ją pod kątem znamion czynów określonych w art. 182 § 3 k.k. i z art. 183 § 3 k.k., przy czym wydaje się zasadne dopuszczenie w tym zakresie dowodu z opinii biegłego z zakresu ochrony środowiska i gospodarowania odpadami, tak aby uzyskać odpowiedź, czy działalność firmy (...) prowadzona była zgodnie z ustalonymi dla niej warunkami, a w razie ustalenia, że nie, to należy ustalić, czy w wyniku tak prowadzonej działalności powstawały uciążliwości odorowe, jakiego rodzaju były to naruszenia, jaki był ich wpływ na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi;

twierdząca odpowiedź na tak zadane pytania powinna skłonić organ prowadzący postępowanie do powołania kolejnej opinii biegłego (biegłych lub instytucji) w celu ustalenia, czy powstałe w ten sposób uciążliwości, mogą zagrozić

życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach w przyszłości.

W tym zakresie wydaje się konieczne przesłuchanie osób, wskazujących na zaburzenia zdrowia powstałe w wyniku wdychania odoru pochodzącego z działalności firmy (...), zgromadzić w razie istnienia dokumentację lekarską w celu ustalenia czy zgłaszane przez nie dolegliwości mają związek z działalnością firmy (...). Należy ustalić, czy wśród okolicznych mieszkańców w okresie związanym z działalnością firmy (...) i uciążliwościami odorowymi nastąpił wzrost zachorowań wśród okolicznych mieszkańców na choroby, które mogą mieć związek z jakością wdychanego powietrza.

W zależności od przebiegu postępowania i jego kierunku należy również rozważyć potrzebę przeprowadzenia oględzin miejsca działalności firmy (...) z udziałem biegłych, w celu wydania przez nich opinii na okoliczności jak wskazane wcześniej, w tym w zakresie spełniania norm technologicznych w zakresie prowadzonej działalności i ustaleń w zakresie istnienia lub nie nieprawidłowości w prowadzeniu zakładu, jeśli zachodziła będzie taka potrzeba w związku z prowadzonym postępowaniem, czynność ta winna objąć zbadanie próbek gleby, wody i powietrza z terenu zakładu i z jego okolic (przy czym należy pamiętać, że działalność zakładu prowadzona jest w dwóch lokalizacjach i czynnościom dowodowym należy poddać działalność prowadzoną w obu tych miejscach) pod kątem ich zanieczyszczenia, a nie tylko kwestii związanych z uciążliwościami zapachowymi. W razie potrzeby należy zabezpieczyć również dokumentację dotyczącą ilości i rodzaju przyjmowanych odpadów i prowadzonych z nimi czynności.

Należy również ustalić, czy mimo braku norm w zakresie jakości zapachowej powietrza, możliwe jest ustalenie i zbadanie jego jakości i powiązania tejże jakości powietrza z wpływem na organizm człowieka – w tym zakresie również należy rozważyć możliwość przeprowadzenia opinii przez biegłych co do stanów przeszłych jak i obecnej sytuacji w tym zakresie.

Należy również odnieść ustalenia w zakresie jakości powietrza, gleby czy wody do definicji prawa ochrony środowiska dotyczących zanieczyszczeń, emisji, standardów jakości i podjąć stosowną decyzję w sprawie.

W razie ujawnienia się nowych okoliczności istotnych dla sprawy należy je wyjaśnić, przeprowadzając konieczne w tym zakresie dowody.

Należy również mieć na uwadze, że uciążliwości odorowe mogą pochodzić z działalności innej firmy prowadzącej działalność w zakresie składowania i przetwarzania odpadów, a zlokalizowanej w pobliżu firmy (...), i w razie potrzeby przeprowadzić czynności na które Sąd wskazał powyżej również w stosunku do tej firmy.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.